

Een hoogtepunt op de Donderberg

Restauratie van de Tombe van Nellesteijn gereed

De restauratie van de Tombe van Nellesteijn, die op 1 juni van dit jaar was begonnen, is afgerond. Dat werd donderdag 6 oktober gevierd, natuurlijk bij het rijksmonument zelf.

Theo Kralt (voorzitter bestuur Behoud Tombe van Nellesteijn)

Aanblijding van de foto's van de familie Van Nellesteijn door mevrouw Joan Patlijn aan Theo Kralt.

De schrijver Louis Couperus publiceerde in 1906 het boek *Van oude mensen, de dingen, die voorbij gaan*. Het jaar 1906 was belangrijk in de geschiedenis van de Tombe van Nellesteijn. In 1906 liet Cornelis Johannes van Nellesteijn (1830-1906) de Tombe van Nellesteijn met 20 hectare grond krachtens zijn testament na aan de gemeente Leersum onder het voorbehoud dat deze het geheel zou onderhouden, inclusief de zichtas met Broekhuizen. In 1907 aanvaardde de gemeente dit legaat.

Broekhuizen werd in 1792 gekocht door Cornelis Jan van Nellesteijn (1759-1832). Hij was de grootvader van de legataris uit 1906. Cornelis Jan liet rond 1800 het park van Broekhuizen aanleggen door Johan David

Zocher sr. (1763-1817). Het landhuis Broekhuizen werd in zijn huidige vorm in 1810-1811 gebouwd. In 1818 gaf Cornelis Jan van Nellesteijn opdracht aan Jan David Zocher (1791-1870) voor de bouw van de Tombe van Nellesteijn. Landhuis Broekhuizen werd in 1897 verkocht aan jonkvrouw Maria Repelaer (1863-1939), gehuwd met Maarten Iman ridder Pauw van Wieldrecht (1860-1913). Landhuis Broekhuizen werd in 1906 grotendeels door brand verwoest. In de jaren daarna werd het in dezelfde stijl weer opgebouwd. Door de verkoop van Broekhuizen in 1897 en het legaat uit 1906 werden Broekhuizen en de Tombe van Nellesteijn gesplitst.

TOMBE VAN NELLESTEIJN Wat de beweegredenen van Cornelis Jan van Nellesteijn geweest zijn om de grafkelder met de bel-

vedere op de Donderberg te laten bouwen valt niet meer precies te achterhalen, maar het heeft een in Nederland en Europa uniek monument van funeraire cultuur opgeleverd. Dit komt door de positionering en door het karakter van het monument. De Donderberg is circa 36 meter hoog en de uitzichtstoren 14 meter. Vanaf de Tombe is Broekhuizen goed te zien en in de winter is de Tombe vanuit Broekhuizen goed waar te nemen. Zo had de opdrachtgever het ook bedoeld. Als gebouw werd de Tombe door Jan David Zocher gerealiseerd in de stijl van het Franse neoclassicisme met empire-elementen. Hoog steekt de in wit, grijs en geel geschilderde uitzichtstoren op de Donderberg in de lucht. De eerste bezetting in de grafkelder onder de toren vond plaats in 1822. De laatste begraving vond plaats in 1917. Daarna werd de grafkelder dichtgemetseld. De nu opnieuw geschilderde groene deur is in feite een gemetselde steenwand.

ONDERHOUD EN RESTAURATIE 25 jaar geleden werd de Tombe van Nellesteijn gerestaureerd. Door de werking van de buitenlucht en het weer en de ontwikkeling van zoutkristallen was aan de buitenzijde dringend opnieuw groot onderhoud nodig. In het bijzonder het pleisterwerk had geleden, schilderwerk was dringend nodig en door corrosie van ijzer werden de acroteria gevormd door zandlopers op de hoeken van de bovenste etage in hun bestaan bedreigd. Op 2 juli 2020 werden met ondersteuning van Heuvelrug Notarissen de statuten van de Stichting Behoud Tombe van Nellesteijn opgericht. Van de Historische Vereniging Leersum werd een aanvangsbijdrage van 500 euro verkregen. De Stichting kent twee doelstellingen: het herstellen van de Tombe van Nellesteijn en het herstellen van de zichtas met Broekhuizen. De eerste doelstelling is nu gereedgekomen. Door het herstellen van het steenwerk en de pleisterlagen, het herstel van de acroteria en het uitvoeren

van zorgvuldig schilderwerk is de Tombe weer een parel op de Donderberg. Dit werd mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Provincie Utrecht uit het Erfgoedparelfonds van 60 procent van de in totaal benodigde 166.000 euro.

Voor de benodigde eigen financiering werden bijdragen ontvangen van het Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting K.F. Heinfonds, Hendrik Mullers Vaderlandsch Fonds, Stichting Fonds A.H. Martens van Sevenhoven, de Ridderschap van Utrecht, giften NN, bijdragen van donateurs en een bijdrage en garantiestelling door de Gemeente Utrechtse Heuvelrug. Het werk werd uitgevoerd in de droogste periode van het jaar tussen 1 juni en 6 oktober 2022. Aan de binnenzijde vindt in de komende maanden nog enig schilderwerk plaats. Op 1 juni en 6 oktober 2022 werden alle gevers, aannemer Legemaat Van Elst en Van Hoogevest Architecten voor de begeleiding nadrukkelijk bedankt voor hun aandeel in het herstel van de Tombe. Nu na 204 jaar is de zichtas tussen Broekhuizen en de Tombe hier en daar door bebouwing en aangroei van bomen wat dicht gegroeid. Het bestuur gaat nu met alle betrokken partijen verder kijken hoe aan een herstel hiervan het beste invulling kan worden gegeven. Van de laatste leden van de familie Van Nellesteijn zijn heel weinig foto's behouden gebleven. Door een verhuizing van de familie Patlijn kwamen fotoalbums tevoorschijn van leden van de familie tijdens bezoeken in de omgeving. Deze werden aangeboden aan de Stichting en zullen in de Tombe te zien zijn. In het komende nummer van Hoetwas zal hieraan aandacht besteed worden. Tijdens de bijeenkomst voor de oplevering van het werk op 6 oktober 2022 gaf wethouder Gerrit Boonzaaijer aan dat de gemeente het belang van goed onderhoud van de Tombe in de komende jaren scherp op de lens heeft. De oude mensen sinds het bestaan van de Tombe in 1818 zijn nog niet voorbij gegaan.

Hoog steekt de in wit, grijs en geel geschilderde uitzichtstoren op de Donderberg in de lucht.